

núm. 197

La Femosa

Revista d'opinió i informació local
ARTESA DE LLEIDA, març - abril de 2002

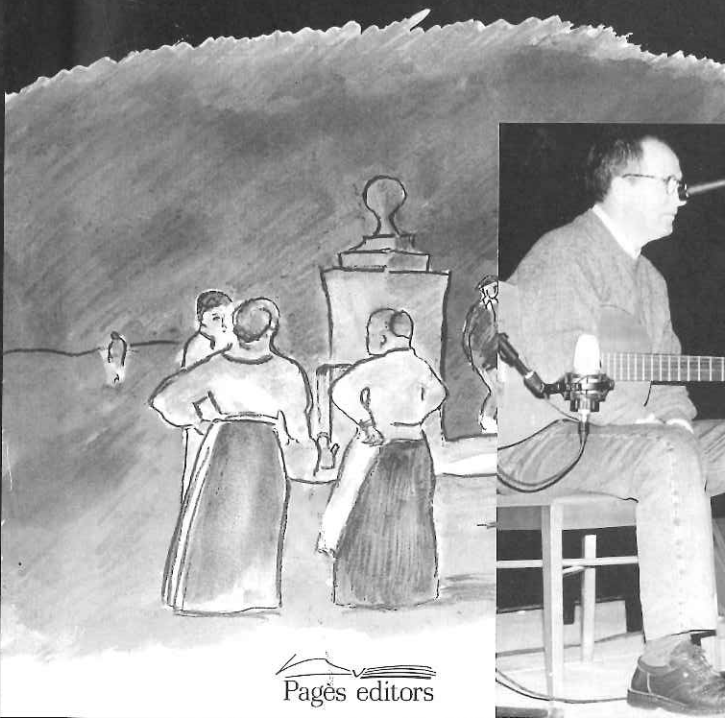

Felip Gallart

La llavor dels somnis

COLLECCIÓ
LO MARRACO

Pagès editors

La Femosa

Març - abril
[197, 2002]

Edita l'Agrupació Cultural
La Femosa,
carrer dels Gallart, 7.-
25150. Artesa de Lleida.

*
*Aquesta
publicació local
rep el suport de:*

Generalitat de Catalunya
Deptament de Cultura

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCs

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Ajuntament
d'Artesa de Lleida.

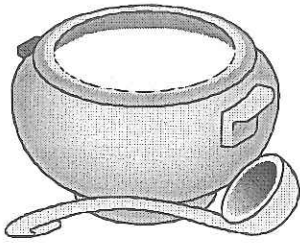
Els articles que apareixen a les
planes de *La Femosa*
reflecteixen únicament l'opinió
de llurs signants.

2a. època.
Dipòsit Legal:
L-264-1981.

PÒRTIC

Quan aparegui aquest pòrtic ja estaran al mercat dos llibres més sobre Artesa. El primer per ordre de publicació és la novel·la de Felip Gallart "La llavor dels somnis". Aquesta obra és molt important per a nosaltres, no solament perquè el seu autor és artesenc, i un reconegut escriptor de la nostra literatura, sinó també perquè el poble de Les Cadolles, on transcorre la major part de la novel·la, és el nostre poble. Perquè l'època que reflecteix, els anys vint i el Sindicat de Sant Isidre, és una època molt apassionant i per molts desconeguda de la nostra història. Pocs pobles tenen la sort de tenir la seva novel·la. Comptadíssimes poblacions tenen la fortuna de servir de decorat a ficcions literàries. Tal com es lamentava Miquel Pueyo "Malauradament Ponent no pot presumir encara d'una novel·lística que hagi sucuat pa en el territori ni en els seus referents, mites i símbols". Artesa, amb la novel·la de Felip Gallart, és una de les comptadíssimes poblacions del ponent català que poden presumir de comptar ja amb una novel·la que suqui pa en els seus referents, en els seus mites, en els seus símbols i en els seus somnis. Una novel·la, per altra banda, que va ser premiada amb "l'Accèssit al Premi de Novel·la Breu Ciutat de Mollerussa 2001". Amb ella tots ens sentim premiats.

L'altra obra és una investigació sobre l'edifici més important i emblemàtic del nostre poble, l'església. El llibre de Josefina París i Mor continua la col·lecció La Femosa, i ja van cinc, l'interessantíssim aplec d'investigacions sobre tots els aspectes del present i dels passats del nostre poble. Quan estem fent aquest pòrtic encara no tenim a mans aquest treball, però estem segurs que serà un text fonamental dins de la nostra, és digui el que es digui, dilatada tradició escrita. Pocs pobles poden presumir d'haver generat un nombre tan considerable de llibres. Pocs pobles poden presumir de merèixer un pòrtic de revista tan entusiasta, per uns fets que puguin omplir de tanta satisfacció. Per tot plegat avui estem molt i molt contents. A ambdós autors, moltes gràcies.

La cuina d'abans

LA CUINA DE QUARESMA (2)

L'altre dia en que vam començar a parlar de la cuina de quaresma, dèiem que, les receptes al ser populars que es feien al nostre poble (i arreu de les nostres comarques, és clar) tot i ser les d'un mateix plat, hi ha petites variants segons la cuinera que ens les explica. No voldríem ser repetitius, però, per exemple, de l'olla de congre en vam publicar tres receptes, potser amb una n'hi hauria hagut prou, però qui és el valent que destria la millor si totes tres eren populars?. Aquesta pregunta, més que per ser contestada, la formulem per posar en alerta els possibles lectors. Bé, dit això, continuem amb els plats de quaresma:

LA TRUITA AMB SUC

Ingredients: Una truita d'espínacs tallada a trossos, alls, oli, julivert i farina

En una paella o cassola de terra amb oli, s'hi posen els alls trinxats amb el julivert també trinxat a sofregir. Quan els alls ja estan una mica rossos, s'hi tira un parell de cullerades de farina, i sense parar de remenar, es deixa torrar una mica amb l'oli i els alls i, tot seguit es cobreix d'aigua (si pot ser calenta) i quan torna a arrencar el bull, es va remenant perquè la salsa quedi ben lligada. Es reparteixen per sobre la paella o cassola, els talls de la truita amb espínacs i tot junt es deixa fer el xup-xup una bona estona.

CASSOLETA DE QUARESMA

Ingredients: Bacallà (remullat, escorregut i ben enfarinat), ceba, alls, espínacs, trufes, ous durs, oli i sal.

En una cassola de terra amb força oli, es fregeix el bacallà i es retira. En el mateix oli es sofregeix la ceba i els alls. Quan aquest sofregit està fet s'hi posen els espínacs i la patata. Es remena una mica i, tot seguit, es cobreix d'aigua i es deixa que vagi bullint fins que les patates siguin cuites i, en aquest punt, ja s'hi pot posar el bacallà i les esberles d'ou, a fer el xup-xup amb la resta d'ingredients. Es rectifica de sal i ja es pot servir.

En aquesta cassoleta també s'hi pot posar mongetes.

CASSOLA DE QUARESMA o de Divendres Sant

Ingredients: Bacallà ja remullat, una truita d'espínacs, una truita amb trampa, ous durs, alls, farina, julivert, sal i oli.

En una cassola amb oli, es fregeix el bacallà (que haurem tingut 24 hores en remull). Un cop fregit, en el mateix oli es fa la salseta de la truita amb suc. Un cop feta s'hi posa la truita amb espínacs i la truita amb trampa tallades a triangles petits, els ous durs partits per la meitat i els talls de bacallà. Es deixa fer el xup-xup tot junt, una bona estona i ja es pot servir.

Observacions

La truita amb trampa, vegeu LA FEMOSA (maig-juny, 2001, Núm. 192), s'acostumava a posar a darrera hora per evitar que quedi massa estobada; de totes maneres això era al gust de cadascú. Si es vol, es pot substituir el bacallà per talls de lluç.

A. Costafreda

Consell de redacció:

Felip Domènech i Costafreda
 Josep Gallart i Fernández
 Francesc Gallart i Fernández
 Lluís Gil i Fontanet
 Ricard Pons i Pico
 Maria Serra i Domènech
 Ramon Serra i Batlle
 Eulàlia Solà i Miró

Col·laboradors:

Alternativa Ecoligista d'Artesa
 Cèlia Argilès i Andrés
 Josep Barberà i Escoda
 Alba Bosch
 Miquel Carrera i Castellví
 Joan Cassola
 Pau Costa i Mestres
 Adolf Costafreda i Castillo
 Ivet Domènech i Nadal
 Felip Domènech i Costafreda
 Neus Falcó i Manonelles
 Felip Gallart i Fernández
 Jordi Mir i Porta
 Miquel Àngel Navarro i Solé
 Jordi Niubó i Nosas
 Llorenç Peiró
 Maria Rodríguez
 Maria Serra i Domènech
 Carme Sirvent i Garcia
 Eulàlia Solà i Miró

Fotògraf:

Ramon Serra i Batlle

Tirada: 350 exemplars

INDEX

Pòrtic	3
La cuina d'abans <i>Der A. Costafreda</i>	4
Actualitat Artesenca <i>Der Cèlia Argilès</i>	6
Solil·loquis al Campanar <i>Der Miquel Carrera</i>	11
Encara no toca <i>Der L'Ocellet de les rialles</i>	12
Athlon vs Pentium III <i>Der Jordi Mir i Pau Costa</i>	14
La Sònia a l'Institut (7) <i>Der Alba Bosch</i>	15
Mots encreuats <i>Der M.A. Navarro</i>	16
Dona'n una mica <i>Der Maria Rodríguez</i>	17
Sobre les antenes de telefonia mòbil <i>Der Alternativa Ecoligista d'Artesa</i>	18
La Llabor dels somnis de Felip Gallart. Comentari <i>Der Eulàlia Solà i Miró</i>	21
Amb poques paraules <i>Der Felip Gallart</i>	23
Tot esperant una resposta... <i>Der Maria Serra</i>	24
La salut de cada dia <i>Der Carme Sirvent</i>	25
Caminant <i>Der Joan Cassola</i>	27
El futur de la fruita seca.... <i>Der Llorenç Peiró</i>	28
Les velles fotos d'Artesa <i>Der Josep Gallart</i>	29

PORTADA:

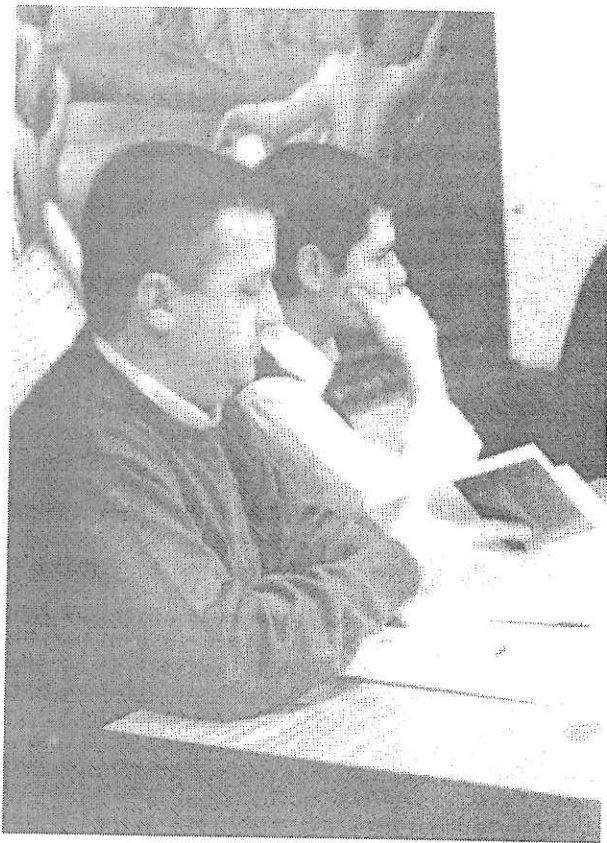
Imatges de la presentació de la novel·la
La llavor dels Somnis de Felip Gallart

Actualitat ARTESENCA

PRESENTACIÓ D'UN NOU LLIBRE DE FELIP GALLART (28-02-02)

L'escriptor artesenc *Felip Gallart* i *Fernàndez*, va presentar el passat dia 28 de febrer de 2002, a 2/4 de 10 del vespre, a la Sala d'Actes de Casa de la Vila, la seva darrera novel·la titulada *La llavor dels somnis*.

L'acte presidit per l'Il.lm. Sr. Alcalde, Ricard Pons i Pico, va comptar amb una àmplia presentació de l'obra a càrrec dels artesencs: Felip Domènech, Adolf Costafreda, Eulàlia Solà i Josep R. Gallart, els quals van comentar l'obra des de diferents vessants. També el cantautor artesenc

Jordi Oró va cantar peces del seu repertori.

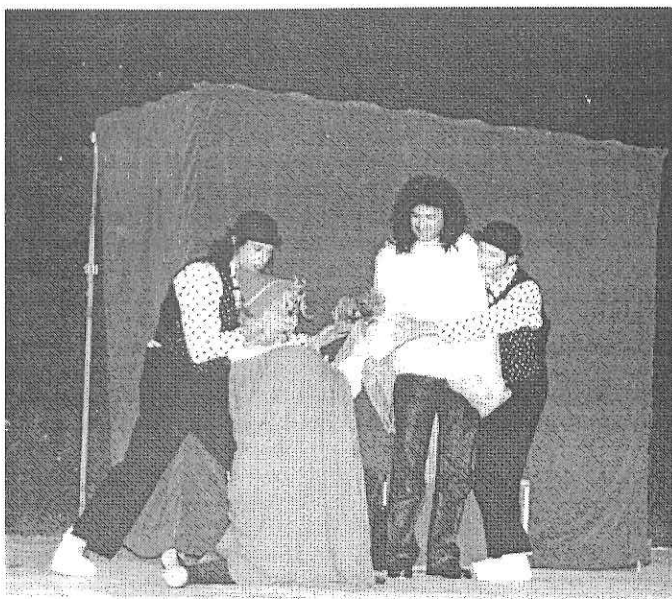
Val a dir que aquesta obra, publicada per Pagès editors ha estat finalista del Premi Ciutat de Mollerussa, 2001.

L'argument de l'obra es desenvolupa plenament al nostre poble, que rep el nom de Les Cadoelles, i que ens retrata una part de la història de començaments de segle XX.

L'acte al qual van assistir una cinquantena de persones va acabar ja tocades les 12 amb un aperitiu.

TEATRE PER A TOTES LES EDATS (24-02-02)

L'Associació de Mares i Pares del col·legi públic *Els Til·lers*, continuant la seva programació, en la qual, un cop al mes, es vol fer un espectacle adreçat principalment al món infantil i per què no, també a l'adult, ha organitzat els següents actes:

El dia 24 de febrer, el pallasso *Marcel Gros*, va fer riure a petits i grans amb la seva obra *Marcel Petit*, que va representar a la 1 del migdia a la Sala de la Llar del poble.

El dia 17 de març, el grup *Alquimia*, Entre el circ i el teatre, va posar en escena la seva obra *El negro i el Flaco*, que va tenir lloc a les 6 de la tarda a la *Sala de la Llar del Poble*.

Aquests actes no són gratuïts sinó que cal pagar una entrada simbòlica de 3 Euros per poder gaudir dels mateixos.

PARLEM DE SEGURETAT VIAL (21-03-02)

L'Associació de Mares i Pares del col·legi públic, va organitzar una xerrada sobre *seguretat vial* a la Sala d'Actes de Casa la vila.

Tot i la importància del tema, el públic que va assistir al mateix fou escàs.

La xerrada la va fer *Antoni Ribera i Cortés* i en ella es va parlar sobre els canvis introduïts per la nova llei de seguretat vial, adreçats principalment a reduir el nombre d'accidents automobilístics.

CURS SOBRE L'APLICACIÓ DE PESTICIDES

Durant 60 hores un total de 44 pagesos, han rebut un *curs sobre l'aplicació de productes pesticides*.

La normativa aprovada per la Generalitat, obliga a tots aquells que apliquen productes pesticides a conèixer com han d'usar-se i tractar-se aquest producte de tal manera que se'n faci un correcte ús, amb respecte a ells mateixos, a la resta de ciutadans i a la natura.

L'obligatorietat del curs ha fet que aquest fos sens dubte un èxit de participació.

El curs ha estat organitzat per la *Unió de Pagesos* i s'ha celebrat a la Sala d'Actes de Casa la Vila.

ENJARDINAMENT DE L'ESPAI D'ENFRONT LA LLAR DEL POBLE

L'Ajuntament ha dut a terme recentment l'enjardinament de l'espai semicircular de davant de la Sala de la Llar del Poble. Aquest espai va ser

plàstics i altres materials reciclats.

Amb la construcció de la deixalleria s'obtindrà un espai organitzat i ordenat en el qual poder dipositar tots els diferents materials reciclables: plàstics, papers, ferralla... i d'on és

definit arran de la pavimentació del Passeig del Cementiri i en ell només hi havia ubicades dues oliveres.

Aquest enjardinament fet per l'empresa *Jardí Natura*, ha suposat un canvi visual important d'aquest indret que compta amb il·luminació nocturna.

LICITACIÓ DE LA DEIXALLERIA BASICA

L'Ajuntament va sol·licitar l'any 2001 subvenció a la *Junta de residus del Departament de Medi Ambient* per tal de poder construir una deixalleria bàsica al municipi.

Fruit d'aquesta petició, ha estat atorgada una subvenció de 24.040 Euros per a la instal·lació d'aquesta deixalleria que s'ubicarà en l'indret on actualment hi ha la planta on s'emmagatzemen els

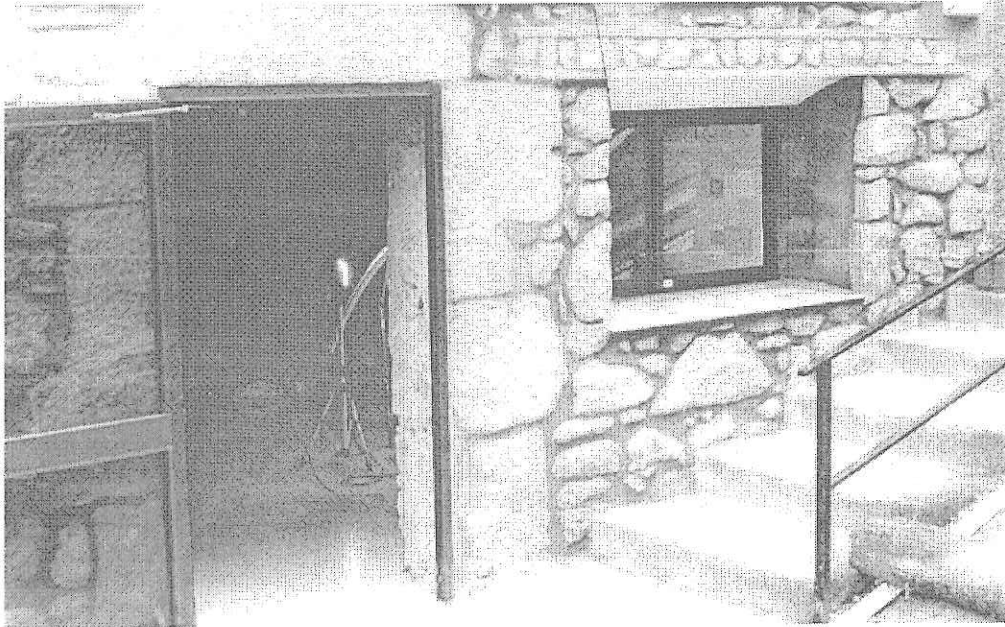
de destacar la instal·lació de contenidors per a recollir les runes que es generin en la realització de petites obres i que actualment la Llei exigeix que es duguin a un abocador de runes controlat. Així doncs, en el cas d'obres menors, on el volum de runa sigui petit, aquest problema se solucionarà i no serà necessari anar a un abocador controlat i s'evitarà que es dispersi pel terme.

La construcció d'aquesta deixalleria bàsica ha sortit ja a licitació per mitjà de subhasta pública i el termini per a presentar les propostes acaba el dia 16 d'abril de 2002.

OBERTURA DEL TANATORI

Mercès als acords entre l'Ajuntament i l'empresa *funerària Borràs* de Sudanell, s'ha aconseguit la creació d'un tanatori local.

El tanatori, ubicat a cal Tonet del Salla, a

diumenge de rams, va atreure gran quantitat de quitxalla que duïen les seves palmes i palmons a beneir.

El diumenge de Pasqua, la *Comissió de Festes* va organitzar un sarau llarg de ball a càrrec del grup *Zarabanda*.

Tot i que hi ha gent que aprofita aquest dies per fer una petita escapada, el dilluns de Pasqua, majoritàriament els artesencs i artesenes ens reunim per tal de menjar la mona.

la baixada del Fossar Vell, disposa, tot i no ser massa gran, d'espai suficient per tal de poder vetllar fins a 2 difunts. Així la sala situada després de la recepció, pot compartimentar-se amb una porta corredora instal·lada per si es donés l'ocasió.

L'espai també disposa d'un lavabo.

La primera defunció que ha fet ús d'aquest servei, sens dubte important per tal d'evitar els trasllats o estades dels difunts a la ciutat, ha estat la Sra. Clara Tous Valls morta el dia 23 de març de 2002.

FESTES DE SETMANA SANTA

Durant aquests dies, encara es manté viva al nostre municipi, la celebració de les diferents misses i processons típiques de Setmana Santa, si bé no massa concorregudes. Tot i això la missa de

FESTA DEL FUTBOL (12-03-02)

El *Club de Futbol d'Artesa* va dur a terme una festa amb la finalitat de recaptar diners per al funcionament d'aquesta entitat. La festa va tenir lloc el dissabte dia 12 de març, a la nit, i va comptar amb la participació de la disco-mòbil del *Tete Productions*.

La festa, a la qual majoritàriament hi va assistir el jovent del poble, va acabar sense massa participació, ben avançada la matinada.

FESTA DE LES PUNTAIRES (17-03-02)

El dia 17 de març va tenir lloc la 3^a. *Trobada de*

Puntaires al nostre municipi. Enguany la festa va quedar deslluïda a causa del mal temps i la no disponibilitat d'un espai prou gran on poder encabir a les gairebé 450 puntaires que volien participar d'aquesta gran festa.

Com cada any l'Associació de Dones junt amb el grup de puntaires del municipi van ser les encarregades d'organitzar la trobada, amb el suport i col·laboració de l'Excm. Ajuntament.

Els actes van iniciar-se a 2/4 d'11 del matí amb un esmorzar popular per a totes les participants, i amb coca i xocolata pels acompanyants, i va finalitzar prop de la una del migdia, si bé com ja hem dit sense haver pogut contemplar àmpliament la tasca de les puntaires en no ser possible encabir-les a la Sala de la Llar del Poble, lloc que es va habilitar en ser un dia plujós.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC D'ARTESA DEL 2001

MATRIMONIS

JOSEP RAMON IGLESIAS MOR MARTA BESORA BESORA	28/04/01
JOSEP GUIMET ROSELL ALEXANDRA GALLART CAPELL	09/06/01
JAUME JOSEP ORO CALDERO MARIA ELISA ÈSCOLA BESORA	30/06/01
SERGIO JOSE ROS SENTIS MARIA CELIA MESTRE SENAN	18/08/01
CARLOS CASALS MOIX ANNA GALLART ORO	02/09/01
ANTONIO VARO MORENO MONTSERRAT RIBERA FARRAS	23/09/01
SERGI MONNE PEREZ BLANCA MOR SERO	22/09/01
DAVID PEREZ CASTELLO MARIA LLUISA GALITO EXPOSITO	10/11/01

DATA

DEFUNCIONS

JOSEP MARIA MORERA OLOMI	07/01/01
JOSEFA GALLART ROS	21/01/01
MARIA MIR PUIG	19/03/01
JAIME RAMON BURGUES FRAGO	07/04/01
JOSEP MARIA BAQUERO ORO	18/04/01
TERESA OLOMI DRUDIS	15/06/01
JUAN BAQUERO ORO	18/06/01
JOSE A. ROJAS RAMIREZ	22/06/01
RAMON IGLESIAS OLOMI	29/06/01
MIQUEL TORRENT SANTANDREU	02/07/01
IRENE ISABEL SERES SUELVES	26/08/01
MARGARITA OLOMI BATLLE	07/09/01
MICAELA PEREZ JARILLO	14/09/01
MARC BONASTRA TOLOS	12/10/01
FRANCISCO ALEGRE SOLDEVILLA	30/11/01

DATA

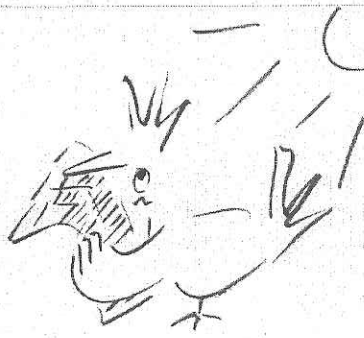
<u>NAIXEMENTS</u>	<u>DATA</u>	<u>PARE/MARE</u>
BIEL MAS VERDU	04/01/01	PERE MAS PARIS EVA M. VERDU GRACIA
JORDI IGLESIAS RENACHES	05/02/01	RAMON JOSE IGLESIAS OLOMI MARIA MERITXELL RENACHES ARBONES
ALBA GALLART BORI	19/03/01	JOSE MARIA GALLART VILALTA NATIVIDAD BORI JOVE
MIQUEL COSTAFREDA AIGUADE	19/04/01	FRANCISCO COSTAFREDA PUIG TERESINA AIGUADE COLOM
RUTH GOROSTIZAGA GOMEZ	15/05/01	ENRIQUE GOROSTIZAGA EGUILUZ MARIA LUISA GOMEZ SANTIAGO
DIDAC BELLET BENET	04/06/01	RAMON BELLET LOPEZ LAURA BENET GANYET
SARA PUERTAS GALLART	23/08/01	LUIS JOSE PUERTAS TODA M. CARMEN GALLART ARBONES
AUREA GUIU ESPINAL	05/09/01	JORGE GUIU REIG DOLORS ESPINAL AUBET
SARA BATLLE OLOMI	07/09/01	JAIME BATLLE FARRAN M. ELENA OLOMI BATLLE
BERTA ARBONES MATEU	17/09/01	JOSEP ARBONES TOST M. DEL MAR MATEU CASES
ALBERT SOLER IGLESIAS	05/12/01	AGUSTIN SOLER DROPEZ NURIA IGLESIAS TUDELA
NEUS GARROS VIDAL	23/12/01	CARLOS GARROS IGLESIAS MARIA SOLEDAT VIDAL MELA

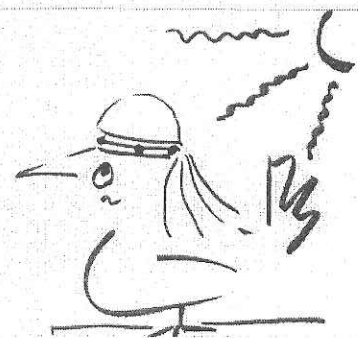
SOL·LLOQUIS AL CAMPANAR

ONDIA, GIGONYES A OLIANA!!!

NO, SÍ AMB AIXÒ DEL
CANVI CLIMÀTIC

ENCARA VEUREH CAMELLS
PER LES GARRIGUES.

Miquel Carrera

ENCARA NO TOCA?

JO VINC D'UN SILENCI
ANTIC I MOLT LLARG,
DE GENT SENSE MÍSTICS
NI GRANS CAPITANS,
QUE VIUEN I MOREN
EN L'ANONIMAT,
QUE EN FRASES SOLEMNES
NO HAN CREGUT MAI.

JO VINC D'UN SILENCI
QUE NO ÉS RESIGNAT,
D'ON COMENÇA L'HORTA
I ACABA EL SECÀ.
D'ESFORÇ I BLASFÈMIA
PERQUÈ TOT VA MAL:
QUI PERD ELS ORÍGENS
PERD IDENTITAT.

RAIMON

La Setmana del 10 al 17 de Març, va tenir lloc a Barcelona, algunes de les manifestacions més importants fetes mai els darrers anys, em refereixo molt especialment a les contràries al *Plan Hidrológico Nacional* i a la Globalització. Ambdues, van tenir una participació similar unes 400.000 persones, la primera bàsicament de la meitat Nord de la Península, i l'altra de tota l'Europa comunitària. Vaig ser-hi present en una d'elles i confesso no haver vist mai tanta gent junta, tanta que en honor a la veritat he de dir que en tres hores no ens vàrem poder moure del metre quadrat que teníem assignat.

Doncs bé, l'endemà, l'últim dia de la cimera europea, sense veure ni a la premsa ni a la ràdio ni a la TV que normalment sintonitzem, cap tipus de convocatòria, ni tampoc cartells pels carrers, convocant a l'efecte. *Radio Teletaxi* de l'inclit Justo Molinero, va tenir els pebrots de convocar a l'esplanada de Can Zam 750.000 persones per a celebrar un trist i simple aniversari de l'emissora.

Dia 29 de març, la "peña" 15+1 de l'Hospitalet, que com sabeu organitza cada any l'única processó laica de Setmana Santa, esperava aplegar un mínim de 500.000 persones a la processó, que era més o menys el normal d'altres anys. Però va ploure i no van poder treure

al carrer els passos. Plors, desmais, desesperació, gent demanant que se'ls emportessin cap al forat profund. Que i farem un altre any serà. Però vull advertir, que la "peña" laica 15+1 treu el divendres Sant més gent a la processó que tota la Catalunya profunda i catòlica junta.

Dissabte 6 d'Abril, es publica als diaris de més tirada de Catalunya, l'enquesta quinquenal, que ve fent-se des del 1985, sobre l'ús del català a la regió metropolitana, diferenciant Barcelona ciutat, la primera corona i la segona. Un territori on hi viuen 4,6 milions d'habitants, el 76% del total de Catalunya.

Doncs bé l'enquesta ens diu que la llengua pròpia habitual dels seus habitants és del 54,9 %, el Castellà i el 33,2% el Català. Un 12% declara que utilitza ambdues llengües per igual.

En l'últim quinquenni, el que va de 1995 al 2000, l'ús del Català ha baixat un 3,8% i el castellà ha pujat un 1,9%.

L'enquesta diu també que en l'àmbit familiar de tota aquesta basta zona, el castellà és utilitzat fins un 65%.

Un altra enquesta radiofònica, sense precisar la metodologia emprada, diu que a

Catalunya els simpatitzants del Real Madrid, superen als del Barcelona.

L'emissora oficial més escoltada a Catalunya, és per poc Catalunya Radio. Segons les empreses que es dediquen a fer els estudis entre les emissores que voluntàriament es deixen auditar. La sensació popular dels estudiosos, és que *Radio Teletaxi*, dobla a totes les altres.

Hi ha enquestes apòcrifes, que diuen que si es presentés per a President de la Generalitat Justo Molinero tindria al voltant d'un 50 % dels vots.

Dissabte dia 30 d'Abril al matí, en el programa del Carles Solà a Catalunya Ràdio, truca una senyora gran, a propòsit del tema del vaixell d'immigrants Kurds, que va desembarcar a Itàlia, defensant-los aferrissadament davant de l'opinió racista del Govern Berlusconi. L'argument que feia servir, però, era que els Kurds com els catalans, són una nació sense estat. Però a més a més la senyora estava convençuda que un dia hauria de fugir també com ells del seu propi País amb un vaixell a la deriva.

Ara començarà tot just a Catalunya "La Feria de Abril", l'acte més multitudinari i importat d'aquest país nostre. La majoria dels polítics catalans hi seran presents amb les seves senyores. Ells amb "*traje campero*" i elles, a poder ser, vestides de "*faraloes*". I a poder ser a cavall com marca la tradició tan nostrada.

Res ens ha de ser estrany. Si fins i tot el nostre President de la Generalitat, va dir públicament i davant les cameres de TV3 en un míting a Nou barris. Que ell sentia una gran admiració pel "*cantaor Camaron de la Isla*" i que quan anava en el cotxe oficial, sempre duia posat a tot drap un cassette de "*Los Chunguitos*".

Els que creiem fermament en la independència d'aquest País, encara que sigui només per un minut, per a després cedir la sobirania a la Unió europea, o integrar-nos si ens bé de gust en un Estat Federal, demanem un canvi, pel bé

del País i per la higiene democràtica.

Que ningú no entengui, que guanyant l'altra alternativa, Socialistes més Iniciativa, tots aquests problemes es resoldran, ni que Catalunya vagi millor, sinó tot el contrari. L'únic avantatge que pot provocar és que sortim de la llarga hivernada dels óssos, que ens traguem la son de les orelles. Repensem la política que cal fer per redreçar la situació. Menys folklorisme de barretina i més tocar de peus a terra sinó tot allò pel que tant hem lluitat se'n va a *can pistras*.

No pot ser que un partit s'eternitzi en el poder, amb l'ajut de les dues crosses bessones, ERC i PP, que és com ha anat governant fins ara CiU des de l'any 80. Aquesta coalició multinacional és una aberració democràtica, que es produeix massa sovint en molt pobles de Catalunya. Governar junts, però no barrejats Servis, Croates i Musulmans és tornar a l'època de Tito. Encara que la ideologia de tots tres sigui el Nacionalisme, hi ha diferències entre els slogans originaris. "*La caseta i l'hortet*". "*Catalunya serà cristiana o no serà*". "*Por el imperio hacia Dios*".

La Catalunya, que ens presenten, no és la real, la que la gent veu i sospita. Com diuen els francesos, pareu atenció. "*Regardez*".

Dóna la impressió que Catalunya és una finca privada amb un amo absentista que fa de turista arreu del món. Mentre la finca la duen uns destralers. La resta d'habitants ens dividim entre temporers els uns amb carnet, dic papers i els altres sense.

A més, per si fos poc, ara resulta que la moreneta és blanca.

Artesa un diumenge d'Abril de 2002

L'ocellet de les rialles

Athlon vs Pentium III

Fins ara, els Pentium II i III de Intel no havien tingut cap competidor seriós. AMD, amb el seus processadors K6-2 i K6-III, ha fet una gran incursió en el mercat.

AMD ha determinat el canvi. Això vol dir que el xip d'Athlon (anomenat també K7) ofereix un major rendiment que el Pentium III a la mateixa velocitat de rellotge. És això possible?

ESTRUCTURA DE LA MEMÒRIA CAU

* La memòria cau de l'Athlon d'AMD té més capacitat que la del Pentium III de la Intel. Mentre l'Athlon disposa d'una memòria cau interna L1 de 128K el Pentium en té una de 32K. Tot i que certament és un avantatge, la realitat és que el rendiment es veu afectat per com està implementat el controlador de la memòria cau.

* Els dos xips disposen d'una memòria cau externa L2 de 512K funcionant amb el bus posterior a la meitat de la velocitat de rellotge.

El Pentium III té un avantatge que caldria destacar, ha incorporat una memòria cau L2 interna de 256K funcionant a la màxima velocitat de rellotge.

L'Athlon disposa d'una configuració similar, però encara no ha anunciat la intenció d'incorporar la memòria cau dins l'Athlon.

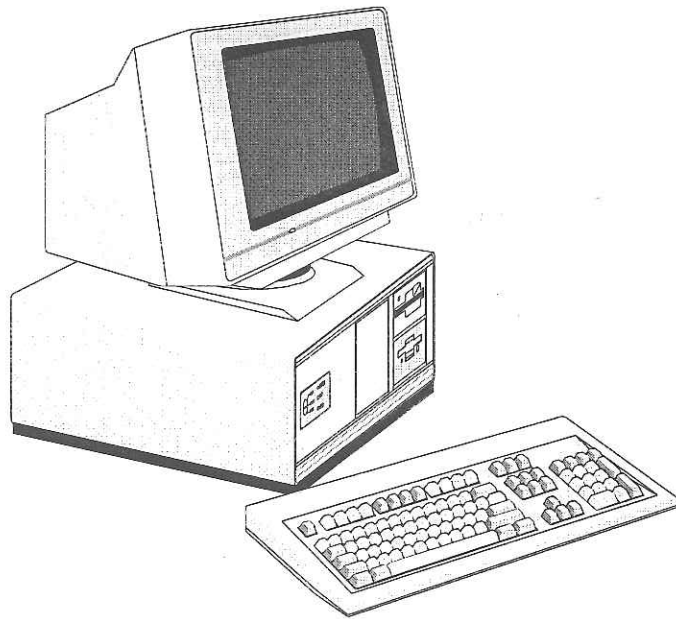
ARQUITECTURA DEL SISTEMA

Un xip no fa un PC per ell mateix. És només una part d'una arquitectura d'un sistema. Les característiques del disseny fan que aquesta arquitectura determini la realització del PC.

Amb l'Athlon, AMD està introduint el sistema de bus a 200 Mhz basat en el protocol de bus Alpha EV6. Això és comparable amb l'actual sistema de bus a 100 Mhz del Pentium III. Tot i això el sistema de l'Athlon no està del tot preparat per treure tot el suc a l'anomenat protocol Alpha EV6.

L'actual Pentium III funciona a uns 100 Mhz en el sistema de bus, tot i que Intel està expectant a la sortida del seu "Camino xipset".

Els dos xips estan en transició. El sistema bus a 200 Mhz de l'Athlon és molt prometedor, però no ofereix suport per les prestacions que realment necessita: alta velocitat de memòria, AGP 4X i multiprocessador. Un cop realitzin això el xip serà formidable. El "Camino" d'Intel potser situa el Pentium II a la mateixa alçada que l'Athlon; encara no ho podem saber.

Pau Costa i Jordi Mir

LA SÒNIA I L' INSTITUT

Capítol 7 < El graffitti >

Aquella setmana com sempre vaig començar amb mal peu. Recuperada de la meva febre vaig arribar dilluns a classe com si no hagués passat res. El mal de cap m'havia dificultat l'estudi però tot i així portava les *natus* força bé.

-Ei, Sònia! Ja em deixaràs copiar, eh?- em va dir el Tomàs.

-Ni t'ho pensis! Amb prou feines m'ho sé jo...

-Calleu, calleu!-va exclamar la profe de *natus* mentre repartia els exàmens.

Vaig començar a escriure i escriure sense parar i tot em sortia sense haver de pensar. Però al cap d'una estona vaig moure una mica el full i vaig veure que hi havia un escrit a la taula. Abans què el pogués llegir la professora em va mirar i em va dir:

-Vaja, vaja Sònia... "Xuletes" a la taula, bona estratègia. A veure què hi posa... *Sònia per Marcel*. Molt interessant!

Tota la classe es va posar a riure i jo em devia posar més vermella que un tomàquet. Però qui havia escrit això? Vaig mirar el Marcel i ell també s'havia posat roig. Havia de descobrir sigui com sigui el responsable d'aquell petit "graffitti" que m'havia fet que-

dar malament davant de la professora i de tots els companys de classe.

-Però que t'has tornat boja! -em va dir l'Anna, una bona amiga del Marcel.- El Marcel està que treu fum pel nas; com li has pogut fer una cosa així?

-Ei, para el carro! Si et refereixes a l'escrit de la taula què sapiguis que no l'he escrit jo. -vaig dir-li. I això era la veritat. Però per acabar-la de convèncer vaig haver de mentir.- A més a més a mi el Marcel no m'agrada.

Vaig ficar la pota. No ho havia d'haver dit. Però en aquells moments en Marcel em queia malament, simplement no entenia com havia pogut pensar malament de mi.

L'endemà vaig parlar amb el Marcel i vam decidir que trobaríem el graciós que ho havia fet.

ATENCIÓ: No et perdis el següent capítol on descobriràs l'autor del graffitti i la persona que es posarà entre la relació del Marcel i la Sònia.

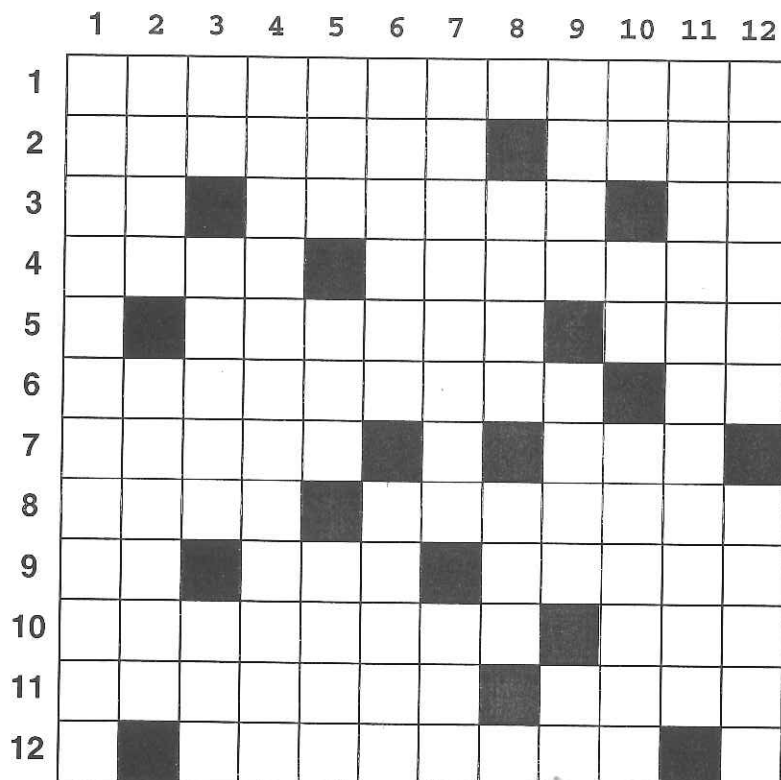
Alba Bosch

MOTS ENCREUATS

de M. A. Navarro

(Solucions a la pàgina 34)

HORITZONTALS: 1. Estament noble i amb poder. 2. Gràcia, gentilesa. Perceb amb algun sentit. 3. Revolta Industrial. Al revés, ocell molt comú. Pronom (això, allò). 4. Capital de la Garrotxa. Orlaran, guarniran. 5. Consonant. En plural, unitat de capacitat. Son famoses les seves fàbriques de joguines. 6. Relatiu als noms. Sufix químic. 7. Ball amb molta "salsa". La segona. Part de la pesseta. 8. Nom gaèlic d'Irlanda. Vas sanguini. 9. Transport Regional. Consonants de "nafra". Al revés, escomeses, assalts. 10. Poble de la Ribera d'Ebre. Roig fosc. 11. Assalti, penetri. Cerimònia. 12. Vocal. Dona que té mania a les altres. Consonant.

VERTICALS:

1. Mesura la capacitat productiva de la terra. 2. Carril. Contar, relatar. 3. Quaranta-nou. Cognom bastant estés a Artesa. Sa Reial Majestat. 4. Malabar, acròbata. 5. Al revés, cèrvid preuat per la seva pell. Fundador del Taoisme. Si en té molts, es que és vanitós, presumtuós. 6. Escoltadors. Al revés, drama cantat. 7. Que fa carros. Al revés, rotació, girada. 8. Consonant. Peça del jou en forma de "U". Al revés, tija de ferro per a rostir carn. La tercera. 9. Poble veí. Tinc per cert. Radó. 10. Nom de consonant. Al revés, iridi. Península del SO d'Àsia. 11. L'han fet inhàbil. 12. Sorprès, estupefacte. Fins a 1975, capital del Sàhara Espanyol.

DONAR UNA MICA

Si ets home o dona, entre 18 i 65 anys, peses mes de 50 kg i tens un bon estat de salut pots ser donant de sang. No comporta cap mal i provoca molt bé ja que la sang no es pot fabricar, cal que tots en donem de forma voluntària i altruista, perquè, egoïstament, tots la podem utilitzar en cas de necessitat.

En una donació de sang solament t'extrauran 450 cc. que no representa més del 10 % del volum de líquids corporals totals. Aquest volum el recuperars immediatament bevent líquids. No hi ha cap risc per al donant ja que s'utilitza material d'un sol ús, ni per al receptor, per això es realitzen una sèrie de proves abans i després de la donació.

Cal convertir la donació de sang en un fet habitual, 4 cops l'any en el cas dels homes i 3 en el de les dones com a màxim i amb un període entre donacions superior a dos mesos (temps necessari màxim per recuperar les cèl·lules sanguínies).

Si més no, dos cops l'any en què la unitat mòbil del Banc de Sang venen a Artesa, a mitjans i finals d'any. Properament serà aproximadament, al juny del 2002 (recordem-ho). Van estar aquí el passat dia 31 de desembre del 2001 coincidint amb la demanda general que es feia de donacions de sang per manca de la mateixa.

El Banc de Sang ve periòdicament a Artesa des de l'any 1998. Tot i aquesta demanda generalitzada que s'ha fet i encara es fa, al nostre poble no va augmentar el nombre de donants respecte als anys anteriors. Van ésser 40 els donants aquest dia, els anys anteriors havia estat similar 38 i 39. Representa encara no el 5% de la població d'Artesa que, en principi, podria ser donant (809 habitants d'entre 18 i 65 anys al 2001).

Vol dir això, que des de fa més de tres anys cap noi o noia d'Artesa al fer-se major d'edat no ha complert els requisits per ser donant de sang; o els nostres joves són molt prims, o malalts, o poc soli-

daris, o són coses poc importants per ells, o no es van assabentar del dia que el Banc era a Artesa, o potser fan la seva donació en un altre punt, o també, és possible, que part dels nostres donants haguessin complert ja els 66 anys.

Ens podem preguntar perquè fa falta ara més sang? Doncs bé, perquè la medicina avança en els seus diagnòstics i tractaments, hi ha molts més tractaments que en poden requerir, s'està escurçant la llista d'espera d'intervencions quirúrgiques, s'allarga el temps de vida mitjana de la població, hi ha més accidents de trànsit, etc. I encara que en l'actualitat es separen tots els components de la sang per poder administrar en cada cas només el que fa falta (concentrat de plaquetes, concentrat d'hematies, plasma, sang total...) i poder arribar a més persones. Cal, però, la matèria prima o donació ja que la sang no pot fabricar-se, no es pot comprar ni vendre.

ens l'han de donar, ens l'hem de donar els uns als altres.

En el mapa d'Europa, els països amb índex de donació més baix i que no cobreixen, ara per

ara, les seves necessitats de plasma, derivats i glòbuls vermells són Catalunya, Espanya, Portugal i Turquia.

Fem de la donació de sang un fet habitual per evitar trobar-nos amb paradoxes com:

"Al diari Segre del dia 15-2-02 es tornava a fer demanda de sang, especialment del grup O+, sinó en breu les persones d'aquest grup no podrien sotmetre's a cap intervenció quirúrgica". I poder també, sobretot, que no se'ls acudeixi tenir accidents o malalties que requereixin transfusió sanguínia perquè caldrà dir-los-hi... no en tenim! I encara que els familiars puguin fer la denúncia per no rebre atenció sanitària pertinent, només podran dir... no en tenim!

Maria Rodríguez

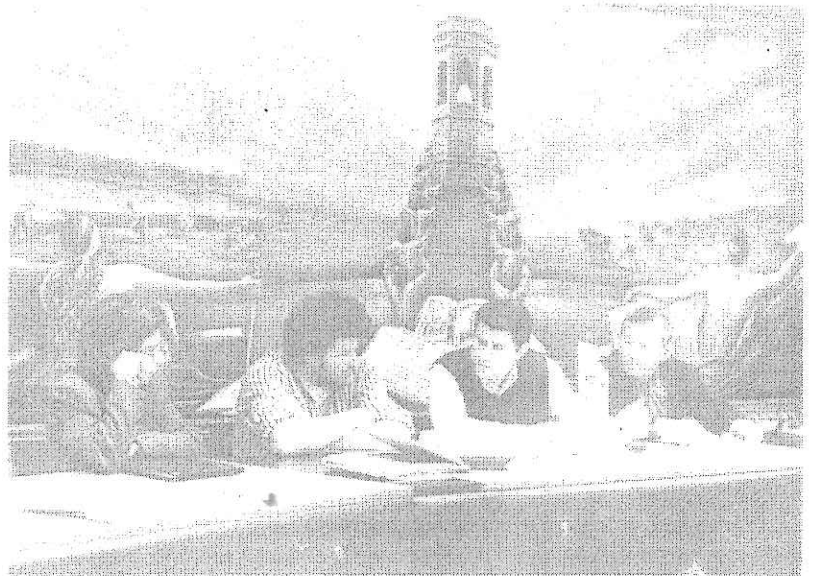
SOBRE LES ANTENES DE TELEFONIA MÒBIL

Arran dels quatre casos de leucèmia infantil més dos en col·legis veïns del col·legi *García Quintana* de Valladolid fa aproximadament sis mesos, ha anat creixent l'interès popular per la possible relació entre telefonia mòbil i problemes de salut; alhora s'han anat coneixent més casos sobre el mateix tema. Per exemple a Ronda (Màlaga) l'Ajuntament ha demanat a telefònica un informe sobre les radiacions emeses per una antena a prop de tres instituts on s'ha detectat deu casos de càncer entre professors i alumnes. Les queixes se succeeixen a diferents llocs de la península (Múrcia, Madrid, Cádiz, Bilbao...) amb casos concrets de símptomes preocupants.

Pel que fa a la província de Lleida segons dades del diari *Segre* del dia 15 de març d'aquest mateix any 2002, les companyies han deixat d'instal·lar més de 200 antenes pressionades pels Ajuntaments i les Associacions de Veïns. Actualment n'hi ha unes 500 i es creu que s'hauria de duplicar la xifra per donar un millor servei. Durant les darreres setmanes del mes de març les operadores de telefonia mòbil *vodafone*, *Amena* i *Telefónica Móviles* han anunciat que revisaran totes les antenes instal·lades a tot el territori amb la finalitat de tranquil·litzar els usuaris. Per una altra banda les empreses demanen que no hi hagi tants impediments i que els deixin seguir les normatives vigents marcades pel govern. El dubte és ¿la normativa vigent protegeix realment la salut dels ciutadans?. A Catalunya la normativa fixa una distància de 10 metres entre l'antena i la zona habitada, i 40 si es tracta d'un col·legi o un hospital. És que a les zones habitades no

hi ha nens o malalts?. Per què en altres països la distància és molt més gran? Per exemple als EEUU és de 200 metres, a Nova Zelanda i Austràlia de 500. Els experts aconsellen entre 600 i 1000 segons la intensitat. Mentre uns governs prenen certes precaucions altres estableixen unes normatives que fan riure.

En un intent d'aproximar-nos a les causes de la seva perillositat fa uns mesos en aquesta mateixa revista es va publicar un article sobre telefonia

mòbil. En aquell article, basant-nos en estudis, explicàvem que les freqüències de les ones no ionitzants dels mòbils, són les que s'apropen més a les ionitzants (rajos X, radiacions nuclears...) i poden ser molt negatives, sobretot per la influència que tenen les ones electromagnètiques damunt la glàndula pineal situada al cervell. Aquesta glàndula respon als estímuls lluminosos, controla els nivells de melatonina, hormona encarregada del

ritme son-vigília, "Els camps electromagnètics inhibeixen o redueixen la producció de melatonina. La seva absència trenca els biorritmes, estableix l'insomni crònic i afavoreix la proliferació de cèl·lules cancerígenes, tot alterant significativament el sistema immunitari" (1).

"L'OMS (Organització Mundial de la Salut) està investigant l'efecte dels camps electromagnètics. Però fins al 2006 no es coneixeran els primers resultats" (2). Per una altra banda la mateixa font d'informació diu que "hi ha altres investigacions com la del Dr. Gerard Hyland del departament de Física de War-wick (Angla-terra) que diu que cal investigar no sols la intensitat sinó la fre-

influència. Els estudis de la seva incidència sobre la salut humana fa temps que els estudia la geobiologia, però no és fins ara, amb la incursió de la telefonia mòbil, que s'ha fet més evident la possible perillositat. Mentres uns diuen (les empreses i alguns polítics) que aquestes ones són innòquies, altres afirmen tot el contrari. Els ciutadans, escarmentats com estem, pensem que per una banda cal informar-nos i per l'altra més val prevenir que curar. A Artesa de Lleida s'ha fet una conferència sobre el tema (conferenciant: Joan Vázquez de IPCENA i Pepita Cases, advocada) i aprofitant que l'empresa Telefónica tenia un termini per adequar-se a la nova normativa sobre telefonia mòbil s'han recollit firmes (170 en dos dies), per demanar de

treure l'antena de l'interior de la població i ubicar-la en una zona més aconsellable, atenent-nos al que marquen les Normes Subsidiàries de Planejament del Municipi. L'actual consistori està obert a les suggerències dels veïns. Ara el que esperem són resultats.

qüència, la coherència i la modulació... i que les normes legals són insuficients perquè només tenen en compte la intensitat"... Segons aquest autor les "microones poden ser nocives especialment per al sistema nerviós i immunitari... perquè poden interaccionar amb les freqüències elèctriques naturals cel·lulars, que també són de la categoria de les microones".

La conclusió que en traiem és que no en sabem de la missa la meitat sobre els efectes dels camps electromagnètics i que la proliferació d'antenes de mòbils augmenta considerablement la seva

Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida.

Bibliografia:

(1)-REQUEJO, Carlos: *Estrés de alta tensión (contaminación electromagnética)*, Ed. Didaco pàg. 33.

(2)-NUÑEZ, Manolo: article dins la revista *Integral*, nº 267, març 2002, pàg. 14, 15.

La llavor dels somnis

de Felip Gallart. Comentari

La llavor dels somnis és la darrera novel·la escrita per Felip Gallart, presentada a Artesa el dia 28 de febrer i a Lleida al "Cafè-Teatre de l'Escorxador" el 14 de març.

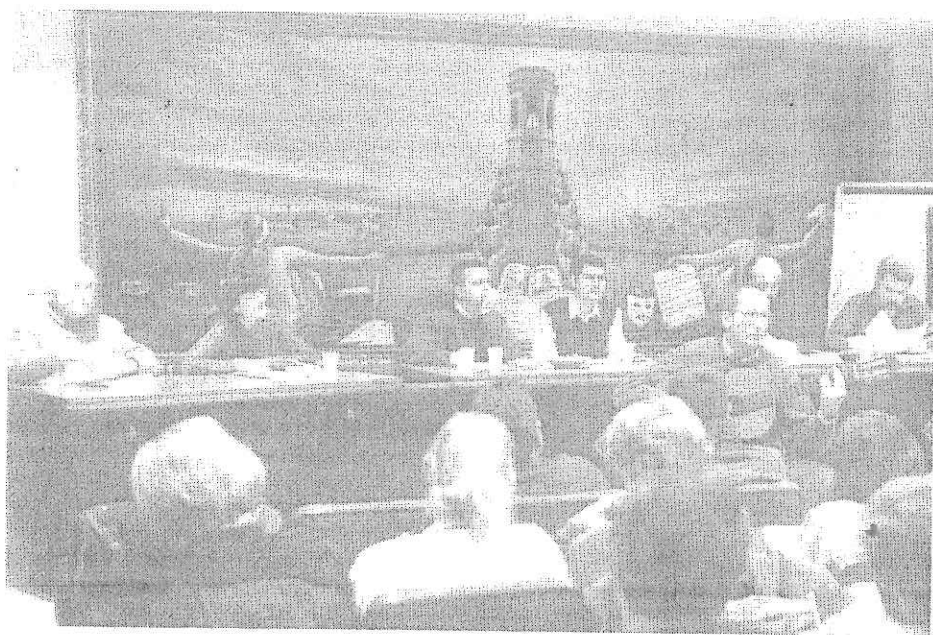
La presentació de l'acte a Artesa de Lleida es féu a la sala de plens de l'Ajuntament i anà a càrrec del Ricard Pons, alcalde de la vila. El qual féu una lloança de l'obra escrita fins al moment per

escenes populars al·ludides al llibre. Així esmentà els salinaires, els "xolladors" (mena de confessors)...i altres figures a més dels jocs populars que hi podien estar directament o indirecta relacionats. També ens recordà com era Artesa en aquells temps: els carrers, les festes i feines etc. Continuà el Felip Domènech que ens comentà diferents facetes del sindicalisme, sobretot l'agrari de principis de segle; l'ambient que

es respirava a l'entorn de la *Societat Coral i Recreativa La Primavera* i la relació que hi podia haver amb els cors Clavé i tota una ideologia sindicalista socialitzant, progressista i capdavantera que omplia d'esperança i il·lusió els promotors del *Sindicat de Sant Isidre*. Ens parlà del Sindicat de l'organització del mateix i de la urbanització ideada per l'arquitecte Cèsar Martinell que havia d'omplir totes les expectatives dels treballadors del camp. Malauradament se n'anà en orris. La presentació dels aspectes literaris anà a càrrec de l'Eulàlia Solà. El present resum presenta al-

guns dels comentaris de l'obra des d'aquesta vessant. Finalment l'acte es partí en dues parts amenitzades per les cançons sempre oportunes i plenes de vida del Jordi Oró.

La presentació al Cafè Teatre de l'Escorxador s' esdevingué en els mateixos termes, en-

l'autor i introduí els diferents participants en la presentació.

Acte seguit agafà la paraula el Josep Gallart, historiador, que va donar detalls interessants sobre la història de Catalunya en el tombant del segle XIX cap al segle XX, moments en què se situa l'obra esmentada. L'Adolf Costafreda que ens parlà de les

cara que s' intentà resumir el contingut de les diferents intervencions. Es va excusar l'assistència del Josep Gallart per motius de treball.

La llavor dels somnis del Felip Gallart, és una novel·la realista de caire social i crític. Situa els personatges i les accions en el tombant dels segle XIX cap al XX en un espai i temps ben concrets de la nostra història col·lectiva nacional i internacional, sense excloure els referents locals, que de fet són els més importants.

Es una obra que parla d'Artesa de Lleida, però no pas directament sinó a través del topònim de les Cadolles que és, si més no, una partida del nostre terme.

A través d'uns personatges que volen ser irreals ens atansarem al drama d' un poble que va veure esfondrar-se els seus ideals per partida doble: el fracàs del Sindicat de Sant Isidre i el fracàs del poble català amb el cop d'estat del general *Primo de Rivera*. Ideals que anaven des del desenvolupament econòmic fins al cultural i l'humà. Dins d'una Catalunya que volia trencar amb un passat que considerava caduc, la Renaixença. Ho feia des dels moviments artístic-literaris del *Modernisme i el Noucentisme*, dins d'una Europa en ple creixement en què els moviments d'Avantguarda ja eren un fet, mentre els treballadors d'arreu reclamaven unes millores i uns drets que la industrialització els havia promès. Aquest desig de progrés i de canvi que es vivia a la Catalunya i a l'Europa d'aleshores, també és present a *La llavor dels somnis*. Una de les gràcies de la ficció novel·lesca és que puguem recuperar el passat i analitzar-lo lliures de prejudicis.

L'argument de l'obra comença amb la veu del narrador que ens descriu el funeral del protagonista, el Ramon Feliu. Ha mort jove, a la presó on estava tancat acusat d'assassinat. Ha mort malalt de tuberculosi, malalt també de sentiments: malalt d'amor, malalt d'idealisme. L'idealisme socialitzant dels promotors del sindicat de Sant Isidre L'únic familiar que ha assistit al funeral és l'oncle Jaume. És solter, viu sol i enyorat de la persona

que l'hagués pogut fer feliç. Un cop a casa obrirà les cartes que el protagonista li enviava des de la presó. A través de la lectura i de les reflexions ens apropiarem al drama personal del difunt i a les circumstàncies fortuïtes que el convertiren en assassinat.

Els temes seran bàsicament un conjunt d'objectius frustrats, de somnis que amb referents reals o ficticis no s'arriben a realitzar:

L'amor i el desamor, les il·lusions perdudes, l'egoisme, la guerra, la bondat, la innocència, la vida a les presons... la mort. La mort és un tema que batega a l'interior de la resta de temes. La mort per desencert, per malícia o mala sort. La mort metafòrica com a sinònim de fracàs, com la factura que es paga pels errors comesos, per un excés o altre, lluny de l'equilibri, lluny de les coses ben fetes guiats per la saviesa del sentit comú. Aquest sentit crític, la recerca de les causes és un dels missatges que ens transmet el narrador a través de les reflexions d'un dels personatges més lúcids, el Jaume.

L'obra encara que dividida en capítols, vintitres. Té una estructura cíclico-lineal i tancada perquè a partir del present (el funeral del protagonista) va cap al passat per tal de donar sentit a aquell present i d'aquí fins al final de l'obra on s'acabaran de desentrellar la resta d'interrogants.

El narrador intervindrà en qualitat d'omniscient de manera que a voltes semblarà que és el mateix personatge qui ens està parlant.

Els personatges protagonistes tenen una mesura humana amb encerts i errors que els fan creïbles. Hi ha els idealistes, els que volen canviar la realitat per millorar-la, el Sr. Salvador, el president del Sindicat de Sant Isidre i el secretari, també el Ramon Feliu, el protagonista, que amaneix el seu idealisme amb l'adolescència. "*Jo esperava que el sindicat de Sant Isidre duria el redreçament econòmic al poble, però sobretot somiava en el seu redreçament moral*". A l'altra banda hi haurà el president del *Porvenir*, i alcalde de les Cadoles, personatge pragmàtic, poc amant dels canvis: *Què sap el gat de fer culleres?. Per tirar endavant l'alcaldia es necessita gent de pes, influent..*" El personatge que extrapola aquest pragmatisme és el Llorenç, l'antagonista. Ve de Barcelona una ciutat que en plena revolució industrial ha vist créixer el sindicalisme obrer, enfrontat durament amb la patronal. El Llorenç intenta sortir sempre guanyador. És un personatge actiu i vitalista, és un personatge nietzschiaà. L'autor el dona a conèixer d'una manera gradual.

Entre els personatges secundaris hi ha els femenins. Són personatges plans, que presenten pocs canvis al llarg de l'obra. Estan enxarxats en tradicions seculares. La Dolors i la Soledat són diferents només en aparença.

L'oncle Jaume és el contrapunt de tota la resta. Sensible i lúcid, excombatent a la guerra de Cuba, veurà i entendreà situacions que passen desapercebudes per la majoria. Ens dirà ple de saviesa: *Jutgem els fets sense comprendre les causes ni les intencions. La llei i la justícia no són sempre la mateixa cosa"...*". *Potser la condició humana és malvada i perversa i el bé és una malaltia de l'ànima... Es pot ser bo en un món cruel i implacable?* Malgrat la lucidesa o potser per això és un personatge que se sent profundament dissortat, perquè, com deixa entreveure la novel·la, la felicitat depèn de variables que no podem controlar ni depenen de nosaltres. La seva angoixa vital l'apropa a l'existencialisme.

La resta surten esporàdicament i serveixen per apuntalar les accions dels més importants o bé fan d'enllaç. Com el Cap de Trons, salinaire rodamón. És un dels més ben caracteritzat, dotat d'un llenguatge viu i esmolat "*La viuda està en la millor edat, com hi ha món. Com els melons quan són més gustosos...*".

Des del punt de vista de la forma la novel·la és rica en matisos. Sabem com ens diu Margarida Aritzeta *que la novel·la va admetre des del principi tota mena de possibilitats i recursos discursius*. L'obra usa la tipologia textual de la carta. Entre els gèneres literaris a part del narratiu hi ha també el poètic quan ha esdevingut cançó, cançons populars: caramelles, una cobla, una havanera... Els tres personatges més importants seran els més rics en registres, mentre que el narrador emprará habitualment el culte. Pel que fa a les tècniques narratives les més ben treballades són la narració i la descripció:

Ara un pas, ara l'altre, passeja la seva tristes sota els rengles de xops i plataners del canal. Se sent com una magrana esclafada prop d'un camí oblidat... La tarda agonitza sobre els tossals penitinsats de matolls aromàtics. Ara ho sap millor que mai: hi ha uns adéus més llargs que els altres.

Malgrat aquest realisme crític que fa evidents els desencerts i les mancances dels humans, el títol dels llibre *La llavor dels somnis* i algunes de les reflexions dels protagonistes, fan una aposta per l'esperança, l'esperança individual i la col·lectiva. Recordem les paraules del Ramon a l'última carta a l'oncle Jaume:

Penso que hi haurà un dia oncle, que...entre tanta porqueria s'aixecarà un món clar i lluminós, un món net, just i lliure. Hi cal confiar. Val la pena d'esforçar-s'hi, encara que nosaltres no ho vegem. (p. 103).

Recordem que anys més tard, el 1931 es proclamava la 2ª República Espanyola, però això ja és fora de context.

La llavor dels somnis és un llibre interessant tant des del punt de vista del fons, el contingut, com de la forma, perquè està molt ben treballat. És un llibre apropiat per al gaudi i també per a la reflexió perquè en repensar el passat ens obliga a reflexionar sobre el present com a individus i com a poble, en sentit ample.

Eulàlia Solà i Miró

AMB POQUES PARAULES

Operación Triunfo

Dec de ser de les poques persones que no he vist mai el programa de televisió "Operación triunfo". I quan parlo de veure vull dir veure el programa sencer o, més ben dit, de seguir assíduament la sèrie de programes d'aquest singular musical. Sí, és clar que n'he vist algun detall, de forma casual, tot s'ha de dir; és impossible sostreure-se'n i restar-ne totalment al marge. Per tant tot el que sé d'aquest programa és d'oïdes o a través de comentaris, orals o escrits, d'altres persones i la meua visió és inconcreta i fragmentària. Amb aquest escrit, per tant, no vull ni puc fer una valoració crítica i fonamentada sobre les excel·lències dels cantants, dels presentadors ni del programa. És impossible que pugui enraonar amb fonament d'allò que desconec, que no he vist. Només puc fer preguntes i esperar que alguna ploma més autoritzada em respongui amb coneixement de causa, la qual cosa agrairé infinitament.

Començo. Com es possible que els joves cantants finalistes i la cantant seleccionada per a representar l'Estat Espanyol a Eurovisió — un festival que no interessava a ningú— tinguin un èxit tan fora mida? Que els seus discos vagin pel davant a les llistes de vendes? Que a totes les cadenes de televisió, sense excepció, no es parli d'altra cosa? Que fins i tots els cosins segons hagin esdevingut figures populars i televisives? Que seriosos diaris i telenotícies en facin portada? Que aixequin passions i enalteixen l'orgull patriòtic espanyol? Que tinguin tants seguidors fins i tot entre reconeguts polítics i intel·lectuals? Que amb

tan poc temps esdevinguin mites sobre els quals ja hi ha muntada tota una iconografia que dóna fabulosos dividends? Que en un concert arpleguin 800.000 persones? No sé si algú les va comptar, però la xifra és esfereïdora, gairebé astronòmica per a un concert, fins i tot encara penso que es deu de tractar d'algun error i que en aquesta xifra li deu de sobrar algun zero.

Pocs cantants del món mundial, amb discos d'or i una dilatada i reconeguda carrera, tenen actualment un poder tan gran de convocatòria com aquests noiets i noietaes que aquesta mena d'acadèmia de l'èxit ha fabricat en pocs mesos.

Una pregunta esfereïdora: no serem altra vegada víctimes del poder manipulador dels mitjans de comunicació que aixequen ídols de consum, ídols de fang, a base de no parlar d'altra cosa, per tal de guanyar audiència i fer més pròsper el negoci? Allò de Goebbels, responsable de l'aparell propagandístic nazi, la repetició d'una mentida acaba esdevenint una veritat.

I finalment una altra pregunta, també en certa manera esfereïdora: al darrere de tota aquesta paradeta de l'Operación Triunfo no hi ha aquells, almenys dos d'aquells, nois que cantaven allò de "Cal cremar totes les faixes / i els faixistes de propina"? Déu n'hi do com canviem, sobretot si hi ha algun euro a guanyar.

Felip Gallart

Tot esperant una resposta ...

Continuant amb les preguntes que vam rebre dies enllà, proposem per aquest mes les dedicades a les activitats que es fan al poble i a les diferents associacions que hi ha en el mateix:

1.- En una revista anterior, l'Alcalde, contestant a unes preguntes sobre la Llar del Poble, va anunciar que a partir de principis d'aquest any, 2002, no pagaríem més el rebut de la "Comissió de Festes" perquè se'n faria càrrec l'Ajuntament. També que es convocaria a tot el poble a una reunió general per crear una nova *Comissió de Festes* i gestionar totes les activitats que es farien al nostre poble.

- Doncs com és què ens han tornat a cobrar el rebut?.

- Hem de continuar pagant unes poques famílies, per poder gaudir-ne tothom?.

Aquesta nova *Comissió de Festes*, segons el meu entendre, hauria d'estar formada per una representació de totes les associacions i entitats del nostre poble. La seva missió seria la d'organitzar tots els actes que es solen fer en la nostra vila durant tot l'any, així com organitzar-ne altres de nous (com xerrades, setmanes culturals, cursets, excursions...).

D'aquesta manera, si tots els actes que es poden realitzar durant l'any, estiguessin organitzats d'una manera global, no passaria el que ara passa, que moltes vegades, alguns actes es dupliquen o es deixen de fer perquè s'han de fer en els mateixos dies o en dates aproximades.

Com són activitats per tot el poble, la manera

de subvencionar-ho seria per mitja dels impostos que tots paguem i així tothom pagaríem i no donaria lloc a les suspicàcies que hi ha actualment.

2.- Al poble hi ha moltes associacions (unes 18) i, segons tinc entès, reben una subvenció econòmica per part de l'Ajuntament. Per què no s'especifica en una assemblea general de poble dient: les associacions que la reben, la quantitat que se'ls dóna a cadascuna i el que ella aporta al poble? (Seria una manera d'evitar els malentesos que hi ha sobre aquesta qüestió).

3.- Hi ha associacions que ocupen un espai del poble, gaudint del local, la llum, calefacció... (com són els del billar que només està formada per dos o tres membres, i el seu local no està obert al públic en general). I en canvi hi ha associacions que compten amb molts membres, com ara l'Associació de Dones, que no té un local per poder realitzar les seves activitats i sempre depèn que altres associacions no ocupin els espais com són la sala de la Llar del poble o el segon pis de l'Ajuntament.

- Com és què no es té en consideració aquests motius i se'ls facilita un local?.

- Igual que els nois i noies d'uns 14 o 15 anys que no poden reunir-se enlloc!

Per això els pocs locals que hi ha al nostre poble els haurien de compartir d'una manera més equitativa, totes les associacions, i que ningú no cregués que té la prioritat sobre aquell local.

Maria Serra Domènech

La salut de cada dia

Ara jo estava pensant ...

Aprofitava que tots estàvem callats i recollits al seu voltant per mirar-nos amb ulls lluents i tot seguit deixava anar *ara jo estava pensant...* Era la clau que trencava el silenci i que ens obria la porta al munt d'històries que ens contava la padrina. Després començava la tria, tots dèiem la nostra i ella escoltava amb interès, però, molts camins acabava fent la seva. Cantava unes cançons tristes d'amors impossibles, d'amants incompresos, de finals tràgics, però que en la seva bonica veu no ho semblaven tant. D'altres vegades ens contava vivències de quan ella era petita i vivia al poble, parlava de la seva mare que també sabia cantar i del seu pare que s'havia jugat les finques amb jocs de cartes. També ens contava la seva particular història d'amor, d'aquella noia jove que va baixar a servir a Lleida i va conèixer aquell noi que era el meu padrí, i de com el pare del meu padrí no el volia deixar casar amb ella, però que ells s'estimaven i que van fugir a Andorra... Ara penso, com s'ho devien fer per arribar-hi?

Moltes vegades també ens feia riure contant coses de *l'estraperlo*, de les entremaliadures dels oncles quan eren petits que, Déu n'hi dó!, o bé dient paraules que eren pròpies del seu vocabulari i que a nosaltres ens feien esclatar amb rialles.

El que mai no li demanàvem era que ens contes coses de la guerra, allò no. Malgrat tot ens havia contant un munt d'històries de penes i misèries, de nens que es morien entre runes, pols i sang degut als bombardejos que va patir Lleida en temps de guerra, de la mort d'aquelles filles, de les pors que van passar sense saber quan tornarien a estar tots junts... De la guerra i de la fi del món no en volíem ni sentir a parlar!. Eren aquells dies que tornaven a dalt després que la mare ens cridés a

sopar i arribàvem tristos i desganats i tot preguntant el que ens passava contestàvem que la padrina ens havia contat coses de la guerra.

Arrel de la mort del meu padrí, van començar a baixar al primer pis tot sovint per fer companyia a la padrina. Hi gaudíem de debò, veient-la cuinar, enllestir, fregar, tot tenia ritual i s'envoltava de misteri, mai no ho acabaves d'entendre tot. D'amagat, a l'estiu sortíem al carrer quan era de nit, ningú no ho havia de saber era el nostre secret i el de la padrina, no fèiem res més que donar un tomb, als pobles se'n diu *sortir a la fresca*, però, nosaltres ho fèiem al mig de Lleida per això no ho podíem explicar als grans. Ella no era del món dels adults, no ens renyava per les coses que ho feien el pare i la mare, encara la veig amb aquella cara de nena entremaliada, amb aquells ulls verds i marrons alhora i, sobretot, amb aquella rialla d'enteniment que comparteixen els participants d'un mateix joc.

La meva padrina era una dona d'abans, forta, divertida, amb un geni que de vegades costava de portar, semblava que la raó li pertanyia i el que no entenia era depreciat fàcilment. Tenia un do especial per les trobades festives, explotava una veta de gresca i l'amansia amb un bateig de lucidesa, aquest estrany encert no és gaire comú entre els humans. La seva feina era la família i la seva vida també, tot començava i acabava en aquest punt. Per això tot havia d'estar perfecte, ella no feia el dinar, cuinava, encara que fos un puré, ho preparava com si fossin els canalons de Nadal!. El seu temps tenia una altra mesura, no importava quan es tardava a fer una cosa, calia fer-la bé, molt bé. Suposo que no entendria el nostre ritme actual, ens miraria amb sorpresa i ens diria que fem malbé molt temps volen fer tantes coses. Li envejo part d'aquell temps, però, no el voldria, arriba quan el camí del riu té les aigües calmes.

I avui de què parlem?. Dons bé, la meva padrina tenia un bon raonament, sentit de l'humor, era un manual d'història oral, però poc a poc va començar a desdibuixar-se, oblidant i oblidant-se, fins que va arribar a no conèixer res del que havia format part de la seva vida, i a més va perdre la capacitat de relacionar-se i la independència dels moviments necessaris per l'autocura de la seva persona. El pas dels anys i els nous coneixements sobre les patologies del sistema nerviós em fan comprendre que la padrina va patir una demència, un procés progressiu i irreversible que ella no va poder controlar.

Un dia la tieta va arribar a casa esmaperduda, no entenia què passava. La mestressa de queviures d'una botiga on sempre havia anat a comprar la padrina, l'havia trucada, avisant-la que la seva mare no podia tornar a casa, perquè no es recordava del camí. Sense pensar en res la padrina feia coses que no eren normals en ella, oblidava llocs, coses, noms, contava històries reals que no ho eren del tot, no trobava res, i començava a desconfiar de tothom, tenia rampells de cop i volta i sortides estranyes. De vegades li costava lligar una conversa perquè no seguia el fil i no entenia res, ens mirava com si no ens conegués, tantes tardes de complicitat i de sobte semblàvem desconeguts!.

No vam acabar de pair tants canvis i amb els dies vam justificar tots aquests enrenous amb la concepció que la padrina es feia gran i que per tant perdia. Interiorment la distància va aparèixer i abans de la física va néixer la dels sentiments, no s'assolia aquell fet sense pensar que ella no evitava el que li passava i aquest pensament feria. Ens neguem a perdre i sobretot el que estimem.

La demència és un trastorn mental greu, afecta les estructures nervioses superiors i altera processos com la consciència, l'atenció, el llenguatge, l'aprenentatge, el control dels moviments, el reconeixement sensorial i la memòria tant la recent com la remota. Té diversos orígens; malalties degeneratives com són la demència senil (que pot donar simptomatologia al voltant del vuitanta anys) i la malaltia d'Alzheimer (que pot aparèixer cap als cinquanta anys), per lesions de tipus vascular al cervell (trombosis, embòlies, infarts i hemorràgies cerebrals, ocasionades en molts casos per malalties cròniques com la hipertensió arterial, l'arteriosclerosi), per intoxi-

cacions amb alcohol o drogues, per altres malalties neurològiques, per traumatismes craneo-encefàlics, per tumors primaris o secundaris al cervell, i també per disfuncions d'origen psíquic. El nombre de neurones (cèl·lules especialistes del sistema nerviós) és limitat i en el procés d'envelliment és normal que se'n morin, el que passa en aquests estats mentals és que s'intensifica. L'estadística demostra que la majoria d'estats demencials són deguts a les alteracions degeneratives com són la demència senil i l'Alzheimer.

Els símptomes comencen amb trastorns de la conducta, pot aparèixer insomni, depressió, apatia, canvis d'humor sobtats. Trastorns en la comunicació, en el llenguatge, en la comprensió. Incapacitat per efectuar les activitats quotidianes d'higiene i autocura, no controlar esfínters (orinar i defecar), no poder anar sol enlloc i necessita d'algú per realitzar les tasques diàries i les personals.

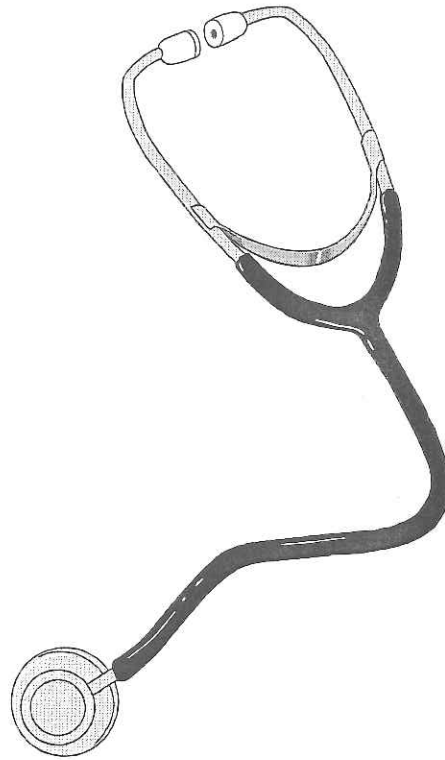
El diagnòstic és global, és a dir que no hi ha una prova determinant, és la suma de totes elles i de vegades s'arriba a fer tot descartant d'altres patologies; historial mèdic, avaluar l'estat mental, examen físic, examen neuropsicològic, proves clíniques i analítiques.

El tractament pot ser farmacològic però, sobretot comença per ajudar a la família a entendre el procés de la malaltia, s'ha de preparar pel retrocés que la persona patirà. Cal organitzar-se, orientar el pacient i els cuidadors de casa. El malalt no és conscient de tot el

que li passa i possiblement més endavant ho serà menys. Planificar el dia a dia i preparar el futur. Hi ha centres de dia on tenen cura d'aquests pacients amb teràpies ocupacionals i on reeduquen el pacient per trobar les coses d'una manera més senzilla, rètols, lletres grans, agendes, cartells .

Algun cop que estic en blanc sense pensar en res m'arriba aquest enunciat *ara jo estava pensant...* sento la remor de les paraules, el trencament del silenci i torno al món real amb una rialla; *padrina, padrina...*

Carme Sirvent Garcia

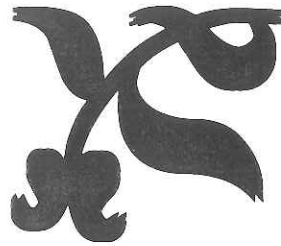
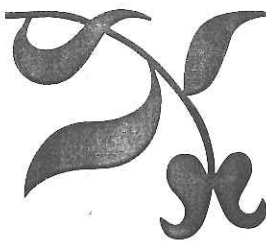
CAMINANT

Tot costa el que costa,
però no esperis de la vida
el que no li has demanat
o no t'has treballat

I si el que fas no és per un dia,
poder viure el que has après,
creu-me, no serveix de res.

Encara que la teva intenció
sigui ajudar,
si no és de forma indirecta
no n'avançaràs.
Les més grans veritats
no es veuen o no es volen veure,
i qui gosa denunciar-les
és un provocador.

Tot el que gaudeixo, tota
la música que escolto i paladejo
ho faig pensant en tu...
fins i tot quan estem junts
i no sé què dir-te
tot, tot el que sóc i visc
ho faig comptant amb tu...

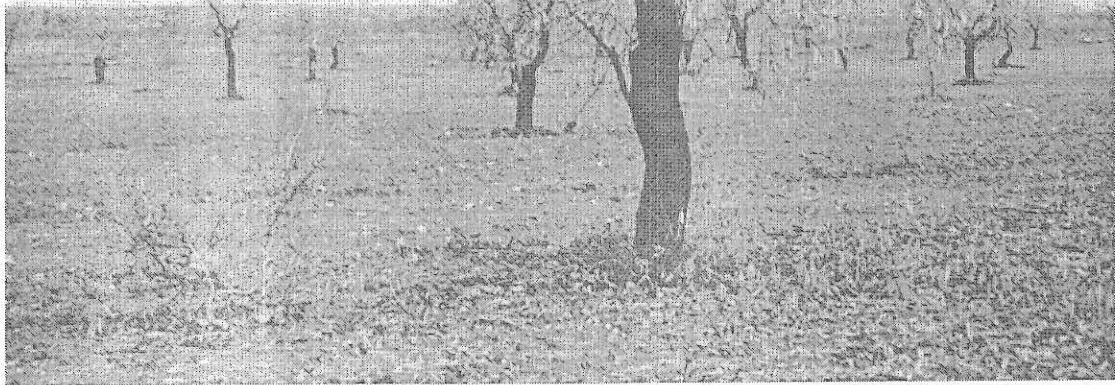
Suposo que podia
haver estat molt millor
però, així mateix,
no deixis que m'obegui
ens els problemes mundans,
deixa'm respirar la vida pura,
la relació entre el jo i el tot
i queda't amb mi, de debò, t'estimo..

Ningú no vol dir-me
que tot no era més que un joc
i ara ja és massa tard
per entendre-ho així.

Quantes coses voldries fer
i no pots,
quantes en voldries haver fet
i se t'han passat...!

Joan Cassola

EL FUTUR DE LA FRUITA SECA O RESISTÈNCIA FRONT UN MONOPOLI

La situació de la fruita seca a Catalunya i l'Estat espanyol es troba en una situació conflictiva per part de les famílies que hi viuen o n'han viscut al llarg del temps.

El problema rau que la producció de l'ametlla està radicada al llarg dels últims anys als EE.UU., en concret a Califòrnia. En aquests moments produeix més d'un 75% d'aquesta producció mundial, mentre l'estat espanyol representa un 17 % d'aquesta producció i se situa com a segon productor mundial.

La situació del conreu en els altres països és ben diferenciat, dels EE.UU. amb unes explotacions molt grans, amb una mitjana de més de 50 Ha per explotació i uns rendiments de més de 3.000 Kg per Ha enfront a la producció espanyola que amb l'ametlla es troba, com a cultiu marginal, en explotacions de menys de 5 Ha amb uns rendiments de 400 Kg per Ha de mitjana, amb una preferència comercial amb Europa (principal consumidor mundial).

En el cas de l'avellana, la situació és ben similar. El principal productor és Turquia amb una producció del 80 % mundial. Catalunya té una producció del 4%, situant-se com a tercer productor mundial.

La situació del conreu en els altres països és molt diferenciada. A Catalunya i a Itàlia tercer i

segon productors mundials respectivament, els costos de producció són molt elevats, malgrat l'elevat grau de mecanització del cultiu. Enfront dels costos de producció molt més baixos (degut a la situació del país) com és el cas de Turquia.

El conreu de l'avellana a l'igual que el de l'ametlla és centralitzat a Europa en més d'un 98%. La comunitat econòmica europea té un tracte especial per l'entrada de l'avellana als nostres països amb un cost aranzelari pràcticament zero.

Cada vegada més ens trobem que la producció d'aquestes fruites seques estan centralitzades en dos països, que cada vegada tindran un monopoli total d'aquestes produccions. La Unió Econòmica Europea és el principal consumidor d'aquestes fruites. Si el seu monopoli l'agafen aquest dos països, els consumidors europeus hauran de pagar en un futur el preu que marquin.

És vital per a la UEE, no deixar perdre la producció comunitària, ja que Europa és el principal consumidor mundial

El conreu de l'ametlla i l'avellana, sempre ha estat tradicional a Europa, aquesta no es pot permetre perdre cap hectàrea més de conreu, ja que és deficitària en aquests productes i a més mantenir el conreu d'aquestes fruites seques en la zona, preserva l'ecosistema i reequilibra el territori.

Llorenç Peiró.

LES VELLES FOTOS D'ARTESA

L'HOMENATGE AL MESTRE JOSEP CALZADA I BENET DE L'ANY 1958

En el número 193 de la revista *La Femosa* vàrem parlar de l'homenatge que l'Ajuntament d'Artesa de Lleida va dedicar al mestre Josep Calzada el 9 de desembre de 1945, després que el 15 d'octubre d'aquell mateix any el nomenés fil adoptiu. Així mateix en l'esbós biogràfic que vàrem fer d'en Josep Calzada esmentàvem que l'any 1958 li va ser concedida la Creu d'Alfons X el Savi per la seva tasca i dedicació a favor de l'ensenyament primari, insígnia que li va ser imposada el 14 de juliol de l'any següent al Govern Civil de Lleida, un acte al qual hi varen assistir una bona colla dels seus exalumnes d'Artesa.

El que no havíem explicat en aquella ocasió és que durant la Festa Major de l'agost de 1958 un grup d'exalumnes li van dedicar un petit homenatge com a mostra de felicitació per la distinció que li havien atorgat i també en reconeixement de la tasca feta en el nostre poble durant els vint anys en que va exercir el seu mestratge.

A través de la crònica que publica el diari *La Mañana* del dilluns 18 sabem que a l'acte hi varen assistir les autoritats locals i una bona representació d'antics alumnes de diverses promocions. Un acte que es va iniciar amb una visita a les escoles, en la qual els presents van recordar els seus temps escolars i més tard, segons la crònica del diari, en Josep Calzada *atendiendo un cordial requerimiento, dictó la última*

lección del presente curso desde el mismo estrado que tantos cursos ocupara, una lliçó que va començar con gran emoció en sus palabras, recordando un lejano "decíamos ayer" que para alguno de los oyentes tenía más de 30 años. Fue la suya una lección breve, entrañable y repleta de cordialidad.

Segons la crònica després de l'acte de les escoles tots els assistents es van traslladar fins al cafè de *Cal Tomàs* on *fue servido un vino de hermandad, en el curso del cual pronunciaron sentidos parlamentos varios antiguos alumnos, los cuales pusieron de manifiesto el cariño y el respeto que el pueblo de Artesa de Lérida todo, y en especial sus antiguos discípulos, siente por este maestro - maestro en el más amplio sentido de la palabra que fue, y sigue siendo en el corazón de todos, don José María Calzada.* L'acte es va cloure amb les paraules d'agraïment de l'homenatjat i també de les autoritats locals presents, segons es diu a la crònica.

D'aquest acte l'Eloi Oró Gallart conserva un magnífic reportatge fotogràfic que ens l'ha cedit gentilment per la seva publicació en aquest apartat de la revista *La Femosa*, en el qual podem veure pas a pas tot el desenvolupament de l'acte i que reflecteix molt bé el que explica la crònica de *La Mañana*.

Josep Gallart i Fernàndez

En Josep Calzada i mossèn Anton Bernat a la part central de la imatge i alguns membres de l'Ajuntament abans de l'inici de l'acte. Al seu darrere es pot veure la tanca metàl·lica que separava el pati dels nens i del de les nenes.

En Josep Calzada explicant la lliçó als seus antics alumnes a l'antiga aula de les escoles

Dos moments de la distesa sessió acadèmica

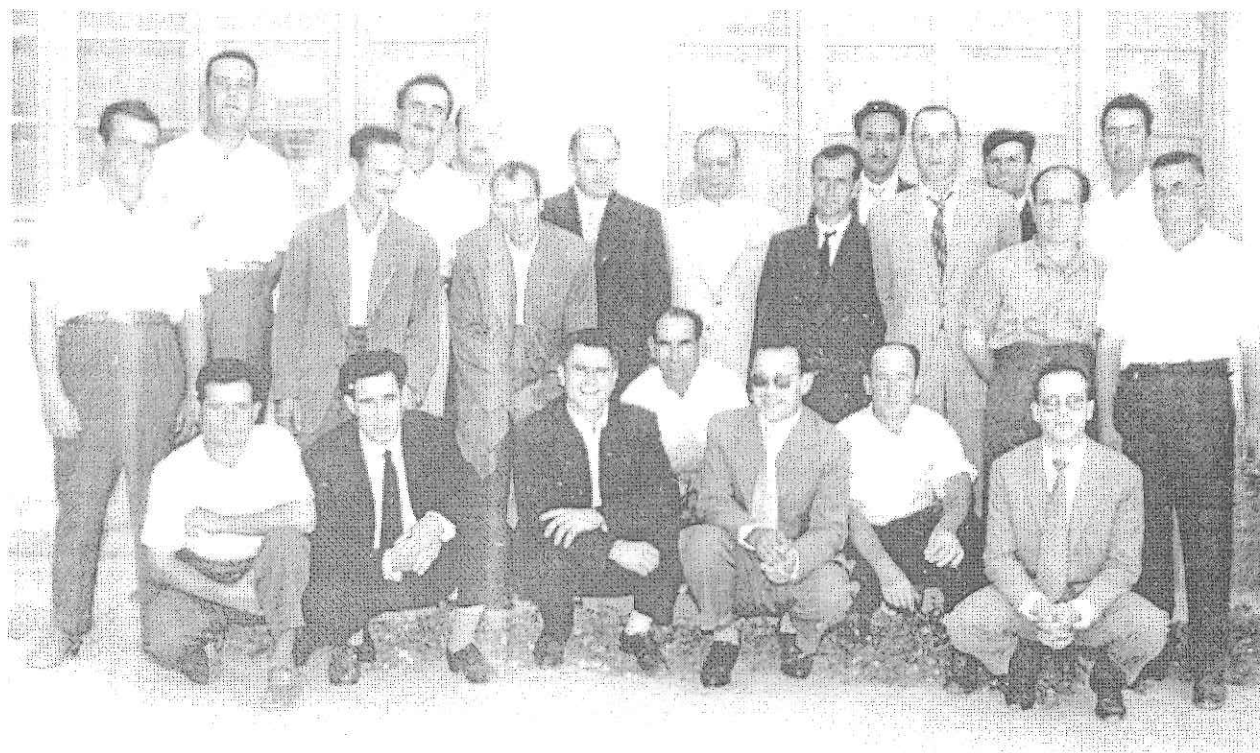

Imatge de tots els presents a l'acte:

Fila superior (drets), d'esquerra a dreta: 1. Andreu Roure; 2. Josep Mª Morera; 3. Josep Mor; 4. Ramon Solé; 5. Ramon Oró; 6. ?; 7. Ismael Ribelles; 8. Francesc Morera; 9. Ramon Rosinach; 10. Josep Calzada (mestre); 11. Josep Gallart (Cal Ballet); 12. Josep Gallart (Cal Gallart); 13. Josep Olomí; 14. Josep Batlle; 15. Ramon Garròs; 16. Eugeni Porqueras; 17. Ramon Oró; 18. Ignasi Besora; 19. Romà Mor; 20. Josep Serra; 21. Felip Domènech; 22. Ramon Argilés; 23. Pere Olomí.

Fila inferior, d'esquerra a dreta: 1. Gregori Domènech; 2. Josep Mor; 3. Salvador Barberà; 4. Antoni Morell; 5. David Badia; 6. Josep Barberà; 7. Eloi Oró; 8. Enric Penella; 9. Josep Morera; 10. Joan Escuer; 11. Ramon Iglésias.

Grup d'alumnes: Fila superior (drets), d'esquerra a dreta: 1. Josep Mor; 2. Andreu Roure; 3. Ramon Oró; 4. Francès Morera; 5. ?; 6. Ramon Solé; 7. Josep Iglésias; 8. Josep Calzada; 9. Salvador Barberà; 10. Enric Penella; 11. Josep Maria Morera; 12. Ignasi Besora; 13. Felip Domènech; 14. Romà Mor; 15. Josep Morera.
Fila inferior, d'esquerra a dreta: 1. Gregori Domènech; 2. Ismael Ribelles; 3. Josep Mor; 4. Josep Serra; 5. Ramon Iglésias; 6. David Badia; 7. Antoni Morell.

Grup d'alumnes: Fila superior (drets), d'esquerra a dreta: 1. Eloi Oró; 2. Ramon Rosinach; 3. Josep Gallart (Cal Ballet); 4. Josep Calzada; 5. Josep Olomí; 6. Josep Gallart (Cal Gallart); 7. Josep Batlle; 8. Ramon Argilès.
Fila inferior, d'esquerra a dreta: 1. Josep Barberà; 2. Joan Escuer; 3. Ramon Oró; 4. Pere Olomí; 5. Ramon Garròs

Telèfons i horaris d'interès

Ajuntament: 167162
 Assistent social: dimecres alterns, 973167315
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9 h
 Farmàcia: 167204
 Biblioteca: dimarts i dijous de 6 a 8 de la tarda

Metge: 167291
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius tot el dia 973 142029 / 973 142033
 Museu: Hores convingudes (Ajuntament)
 Taxi: 167325

Horari dels autobusos que paren a Artesa				
LLEIDA a ARTESA			ARTESA a LLEIDA	
De dilluns a divendres				
11 h		Matí	7 h 10 min	
12 h			8 h 10 min	Cogul
13 h 15 min	Albagés - Cogul			8 h 20 min ESO
			9 h 40 min	
			12 h 10 min	
3 h	Durant el curs	Tarda	3 h 30 min	
4 h	Durant el curs		4 h 15 min	Cogul
6 h 30 min			4 h 30 min	
7 h 30 min	Albagés - Cogul			
8 h 30 min				

SOLUCIONS DELS MOTS ENCREUATS:

Horizontals. 1. Aristocràcia. 2. Galania. Sent. 3. Ri. Pardal. Ho. 4. Olot. Ornarán. 5. N. Litres. Ibi. 6. Onomàstic. IT. 7. Mambo. E. Ral. 8. Eire. Artèria. 9. TR. NFR. Atacs. 10. Rasquera. Bai. 11. Irrumpi. Ritu. 12. A. Misògina. N.

Verticals. 1. Agronometria. 2. Rail. Narrar. 3. IL. Olomí. SRM. 4. Saltimbanqui. 5. Ant. Tao. Fums. 6. Oidors, Òpera. 7. Carreter. Gir. 8. R. Ansi. Ast. I. 9. Aspa. Crec. RN. 10. Ce. RI. Aràbia. 11. Inhabilitat. 12. Atònit. Aaiún.

